

Avoimuusrekisteritietoa säätiöille ja yksityisille elinkeinonharjoittajille

22.2.2024

Ines Gullichsen, ylitarkastaja
Valtiontalouden tarkastusvirasto

Avoimuusrekisterilaki

1 §

Päätöksenteon avoimuuden lisäämiseksi sekä päätöksentekoon kohdistuvan pitkäjänteisen ja suunnitelmallisen vaikuttamisen ja siihen liittyvän elinkeinona harjoitettavan neuvonnan rekisteröintiä varten on ilmoitusmenettelyyn perustuva avoimuusrekisteri.

**Kenen pitää ilmoittaa
toiminnastaan
avoimuusrekisteriin?**

Mistä tekijöistä ilmoitusvelvollisuus muodostuu?

Toimija

Oikeushenkilö

Yksityinen
elinkeinonharjoittaja
(toiminimi)

Toiminta

Vaikuttamistoiminta
(lobbaus)

Vaikuttamistoiminnan
neuvonta (lobbaukseen
liittyvä konsultointi)

Vaikuttamistoiminnan kohde

Eduskunta

Ministeriöt

Vaikuttamistoiminnan kohteet

- Ilmoitusvelvollisuus edellyttää, että vaikuttamisen kohteena on eduskunta, eduskunnan kanslia tai ministeriö

Eduskunnalla tarkoitetaan:	Ministeriöllä tarkoitetaan:
<ul style="list-style-type: none"> • kansanedustajia • kansanedustajien avustajia • eduskuntaryhmien henkilökuntaa • eduskunnan kanslian virkamiehiä	<ul style="list-style-type: none"> • ministeriä • ministerin toimikaudeksi asetettuja valtiosihteereitä • ministerin erityisavustajia • ministeriön virkamiehiä • ministeriöiden asettamia selvityshenkilöitä

- Vaikuttamistoiminnan kohteilta avoimuusrekisteri ei edellytä toimenpiteitä tai synnytä velvollisuuksia.

Vaikuttamistoiminta

- Vaikuttamistoiminta on omaan lukuun harjoitettavaa, vaikuttamistoiminnan kohteeseen kohdistuvaa yhteydenpitoa, jolla pyritään vaikuttamaan asian valmisteluun ja päätöksentekoon edistämällä tiettyä etua tai tavoitetta
- Asian valmistelua ja päätöksentekoa tulkitaan laajasti
- Keskeistä vaikuttamistoiminnassa on yhteydenpito lobbaajan ja vaikuttamiskohteen välillä.

Vaikuttamistoiminnan neuvonta

- Vaikuttamistoiminnan neuvonta on asiakkaan toimeksiannosta asiakkaan puolesta tehtyä vaikuttamistoimintaa tai asiakkaalle annettavaa muuta aiheeseen liittyvää neuvontaa.
- Ilmoitusvelvollisuus ei riipu asiakkaan yhteydenpidon toteutumisesta, vaan ainoastaan annetun neuvonnan ja tuen luonteesta.
- Kun on kysymys vaikuttamistoiminnan neuvonnasta, ilmoitusvelvollisuus on vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavalla yrityksellä.
- Asiakkaan itsensä harjoittamasta vaikuttamistoiminnasta on ilmoitusvelvollisuus aina asiakkaalla.

Ilmoitusvelvolliset toimijat ja toimijoihin liittyvät poikkeukset

- Ilmoitusvelvollisia toimijoita voivat olla vain oikeushenkilöt tai yksityiset elinkeinonharjoittajat (toiminimet)
- Ilmoitusvelvollisten toimijoiden osalta on kuitenkin säädetty joitakin poikkeuksia:
  - yksityiset elinkeinonharjoittajat, jotka eivät harjoita päätoimisesti vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa
  - asunto-osakeyhtiöt
  - valtion, hyvinvointialueen, kunnan tai Ahvenanmaan maakunnan viranomainen, valtion liikelaitos ja muu itsenäinen julkisoikeudellinen laitos kuin yliopisto
  - eduskunnan kanslia, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Ihmisoikeuskeskus, valtiontalouden tarkastusvirasto sekä Ulkopoliittinen instituutti
  - puolueet, puolueyhdistykset, eduskuntaryhmät ja ehdokkaiden tukiyhdistykset
  - julkisyhteisöt ja -toimijat silloin, kun ne harjoittavat lakisääteisiä tehtäviään
  - kansainväliset hallitustenväliset järjestöt
  - vieraan valtion ja Euroopan unionin edustajat, esimerkiksi diplomaatit
  - asianajajat, luvansaaneet oikeudenkäyntiavustajat ja julkiset oikeus-avustajat paitsi silloin, kun ne harjoittavat vaikuttamistoimintaa tai sellaista vaikuttamistoiminnan neuvontaa, jossa ei ole kyse asiakkaan oikeudellisen aseman määrittelystä, asiakkaan avustamisesta hallintoasiassa, oikeussäännöksen soveltamista koskevasta neuvonnasta tai muusta asiakkaan toimintaan liittyvästä oikeudellisesta neuvonnasta.
- Laissa myös erikseen korostettu, ettei se koske järjestäytymätön kansalaistoimintaa tai vaaleissa ehdokkaana olevan henkilön valitsijayhdistyksiä.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa, 1/3

- Pienimuotoinen vaikuttamistoiminta
  - Pienimuotoista vaikuttamistoimintaa on toiminta, jossa yksittäisiä yhteydenpitokertoja on kalenterivuoden aikana enintään viisi.
  - Yhdeksi yhteydenottokerraksi lasketaan esimerkiksi puhelinkeskustelu tai sähköpostiviesti. Yhdellä yhteydenottokerralla voi olla useampi kuin yksi vastaanottaja. Esimerkiksi usealle vastaanottajalle lähetetty sähköpostiviesti lasketaan yhdeksi yhteydenotoksi.
- Tavanomainen asiointi viranomaisessa
  - Tavanomaista asiointia viranomaisessa ovat esimerkiksi erilaiset lupa- tai tukiasioiden hoitaminen ja hankintoihin osallistuminen. Lisäksi viranomaisen ohjaus-, tarkastus-, neuvonta- tai tiedonkeruutoiminta on tavanomaista asiointia viranomaisessa. Tavanomainen asiointi on neutraalia.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa, 2/3

- Osallistuminen viranomaisen asettamaan työryhmään tai kuultavana oleminen
  - Viranomaisten kutsusta osallistuminen työryhmiin, neuvottelukuntiin tai vastaaviin toimielimiin, ministeriön lausuntopyyntöön vastaaminen tai kuultavana oleminen ei synnytä ilmoitusvelvollisuutta.
- Lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen viranomaisessa
- Julkinen esiintyminen yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa
  - Julkisella esiintymisellä tarkoitetaan esiintymistä tai yleisössä oloa yleisissä kokouksissa ja yleisötilaisuuksissa. Tyypillisiä yleisötilaisuuksia ovat esimerkiksi messut, markkinat, yleisölle suunnatut juhlat, urheilukilpailut ja näytökset.
  - Erilaiset tilaisuudet voivat sisältää sekä yleisölle avoimia että pienemmälle joukolle suunnattuja, suljettuja tilaisuuksia. Jälkimmäinen toiminta ei tällöin täyttäisi julkisen tilaisuuden kriteeriä.

Toiminta, josta ei tarvitse ilmoittaa, 3/3

- Joukkoviestintä ja uutis- tai asiakaskirjeen lähettäminen
- Journalistisessa tarkoituksessa tehty tiedonkeruu
- Valtion omistajaohjaukseen sisältyvä yhteydenpito
- Puolueen lähiyhteisönä tehty yhteydenpito oman puolueen kansanedustajiin, kansanedustajien avustajiin, ministereihin, ministereiden erityisavustajiin ja ministerin toimikaudeksi nimitettyihin valtiosihteereihin
- Viranomaisen selvityshenkilönä toimiminen
- Vaikuttamistoiminnan neuvonta julkishallinnon toimijoille
- Yhteydenpito, jonka paljastuminen voi vaarantaa yleisen tai kansallisen turvallisuuden.

Vaikuttamistoimintaa säätiöissä ja toiminimellä: lähtökohtia

- Säätiöiden valtuuksien saaminen ja antaminen
- Yksityisen elinkeinonharjoittajan tulee tehdä vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa päätoimenaan
  - Sivutoiminen lobbaus tai neuvonta eivät johda ilmoitusvelvollisuuteen

Tietojen ilmoittaminen avoimuusrekisteriin

Avoimuusrekisterin verkkopalvelu avattiin 1.1.2024

På svenska In English

[Etusivu](#) [Ilmoitukset](#) [Perustietoa](#) ▾ [Ohjeita](#) ▾ [Ajankohtaista](#) ▾

 [Kirjaudu](#)

Avoimuusrekisteri on avattu

Eduskuntaan ja ministeriöihin kohdistuvaa vaikuttamistoimintaa ja sen neuvontaa tekevät voivat nyt rekisteröityä.

[Tee rekisteröinti-ilmoitus](#) >

[Selaa ilmoituksia](#) >

[Ohjeita rekisteröintiin](#) >

Avoimuusrekisterin käyttö ja rekisteröinti-ilmoituksen tiedot

- Tiedot annettava sähköisesti (avoimuusrekisteri.fi)
  - Ellei rekisteriviranomainen erityisestä syystä hyväksy tietojen ilmoittamista paperilla
- Tiedot ilmoittaa aina ilmoitusvelvollinen eli vaikuttamistoimintaa tai sen neuvontaa harjoittava
- Avoimuusrekisteri sisältää ilmoitusvelvollisen perustiedot, joista suurin osa saadaan YTJ-integraation kautta
  - Yleiskuvaus toiminnasta
  - Organisaation jäsenyydet vaikuttamistoimintaa harjoittavissa yhdistyksissä (Suomessa ja kv)
  - Yhteystiedot

Rekisteröinti-ilmoitus

- Vaikuttamistoimintaa tai vaikuttamistoiminnan neuvontaa harjoittavan on tehtävä rekisteröinti-ilmoitus viimeistään vaikuttamistoiminnan tai vaikuttamistoiminnan neuvonnan aloittamispäivänä tai kun pienimuotoisuuden raja ylittyy
- Rekisteröityminen ei rajoita tai hidasta vaikuttamistoiminnan aloittamista ja harjoittamista, koska kyseessä on ilmoitusmenettely.

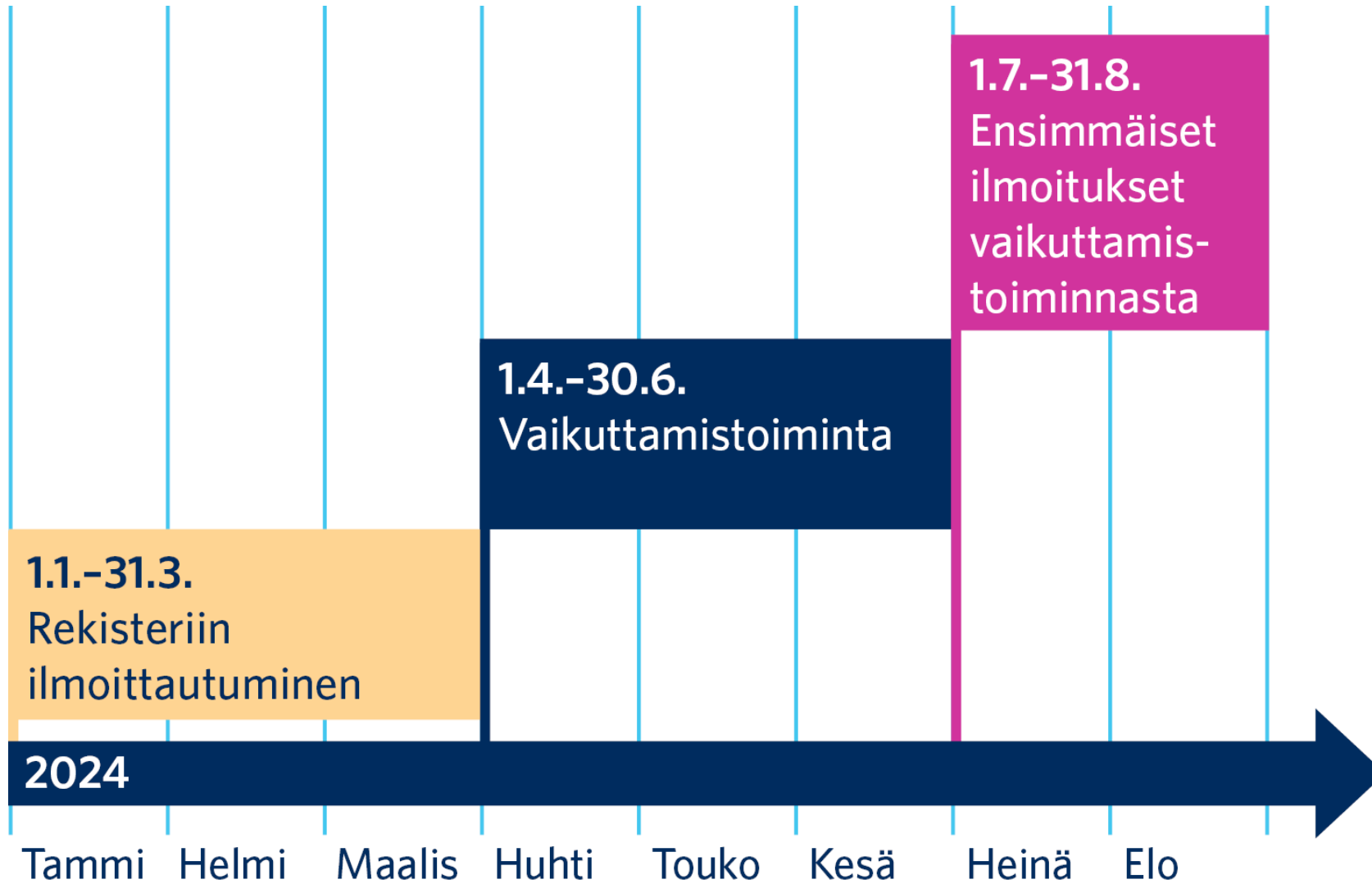
Toimintailmoitus

- Ilmoitusvelvollisen on annettava selvitys vaikuttamistoiminnastaan tai vaikuttamistoiminnan neuvonnasta avoimuusrekisteriin toimintailmoituksella
- Toimintailmoituksessa ilmoitetaan vaikuttamistoiminnasta, vaikuttamistoiminnan neuvonnasta tai sen suhdetoiminnasta sekä niihin liittyvistä taloudellisista tiedoista
- Annetaan kahdesti vuodessa, taloudelliset tiedot kerran vuodessa edeltävältä kalenterivuodelta
- Tiedot ilmoitetaan liikesalaisuuden estämättä.

Vaikuttamistoiminnan taloudelliset tiedot

- Edellisen kalenterivuoden aikana vaikuttamistoimintaan osallistuneiden henkilöiden määrä ja vaikuttamistoimintaan käytetty henkilötyövuodet
- Vaikuttamistoimintaan liittyvät markkinointi- ja edustamiskulut
- Ostopalveluina hankitun vaikuttamistoiminnan neuvonnan euromääräiset kustannukset.

Ensimmäisten ilmoitusten aikataulu

Vaikuttamistoiminnasta ilmoitetaan toimintailmoituksella

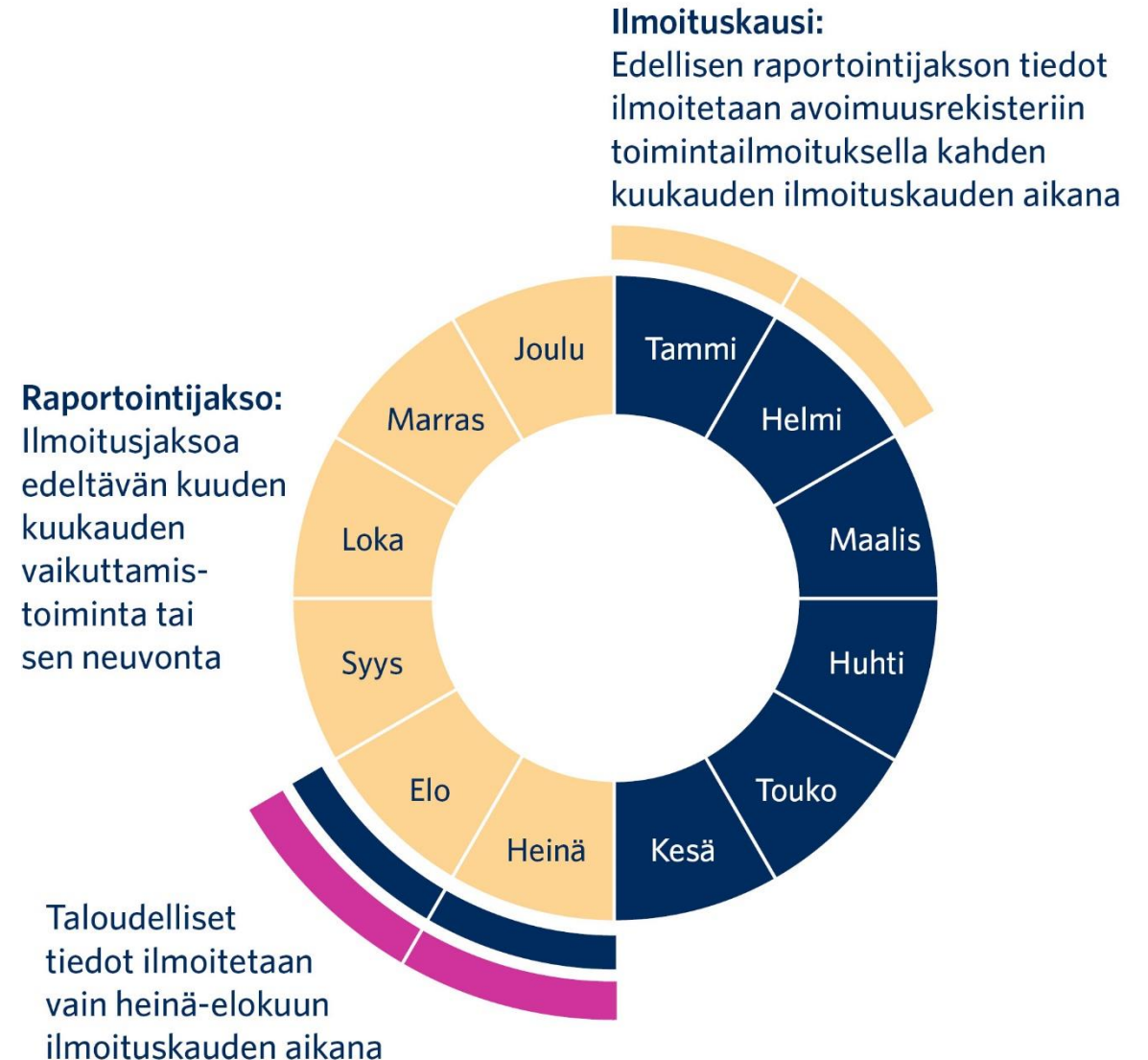
yhteydenpidon
aihe(et)

vaikuttamistoiminnan
kohde

pääasialliset
yhteydenpidon tavat

Avoimuusrekisterin toimintailmoitusten vuosikello

- Kalenterivuosi sisältää kaksi ilmoituskautta ja kaksi raportointijaksoa.
- Kuuden kuukauden raportointijaksoa seuraa aina kahden kuukauden ilmoituskausi.

Aiheen ilmoittaminen

- Vapaan tekstin kenttä, 50–400 merkkiä
- Aihe voi koskea esimerkiksi politiikkahanketta, lainsäädäntöhanketta, budjettitoimea tai kehittämistoimea miltä vain hallinnonalalta, miltä vain valmistelun vaiheelta
- Aihe tulee ilmoittaa mahdollisimman tarkasti.

Vaikuttamistoiminnan kohteiden yksilöinti

- Henkilön tarkkuudella: kansanedustajat, ministerit, ministereiden toimikaudeksi nimitetyt valtiosihteerit ja erityisavustajat, eduskunnan pääsihteeri ja apulaispääsihteeri, ministeriöiden kansliapäälliköt ja osastopäälliköt sekä ministeriöiden asettamat selvityshenkilöt
- Kansanedustajien avustajien ja eduskuntaryhmien henkilöstön osalta tieto eduskuntaryhmästä
- Ministeriöiden muihin virkamiehiin kohdistuvan yhteydenpidon osalta ilmoitetaan tieto osastosta ja yksiköstä
- Eduskunnan kanslian muihin virkamiehiin kohdistuvan yhteydenpidon osalta ilmoitetaan tieto valiokunnasta, osastosta ja yksiköstä taikka muusta vastaavasta organisaation osasta.

Yhteydenpidon tavat

- Sähköposti tai kirjeenvaihto
- Tapaaminen tai vierailu
- Verkkotapaaminen
- Puhelinsoitto
- Tekstiviesti, pikaviesti tai somen yksityisviesti
- Muu tapa, mikä?

Miltä toimintailmoitus näyttää?

Tee toimintailmoitus

Täytä toimintailmoitukseen tiedot organisaatiosi vaikuttamistoiminnasta tai sen neuvonnasta. Voit suoraan julkaista ilmoituksen tai tallentaa sen luonnoksena ja jatkaa myöhemmin. Ohjeita toimintailmoituksen tekemiseen löydät "Näin teet toimintailmoituksen" -sivulta.

Vaikuttamistoiminnan laajuus raportointijakson aikana

- Vaikuttamistoiminta on sisältänyt yli 5 yhteydenottoa
- Vaikuttamistoiminta on sisältänyt enintään 5 yhteydenottoa
- Vaikuttamistoimintaa ei ole ollut lainkaan

Vaikuttamistoiminta jakson aikana

Ilmoita vaikuttamistoiminnasta

Sinulla ei ole vielä raportoitua toimintaa. Aloita raportointi valitsemalla "Ilmoita vaikuttamistoiminnasta".

Sähköpostiosoite

+ Lisää sähköpostiosoite

Anna sähköpostiosoite, johon lähetämme automaattisen vahvistuksen, kun ilmoitus on jätetty onnistuneesti. Voit lisätä enintään neljä sähköpostiosoitetta.

Poistu tallentamatta

Tallenna luonnos

Julkaise

Ilmoita vaikuttamistoiminnasta

Toiminnan tyyppi

- Vaikuttamistoiminta
Organisaation oma vaikuttamistoiminta
- Vaikuttamistoiminnan neuvonta
Asiakkaan vaikuttamistoiminnan suunnittelu tai neuvonta
- Vaikuttamistoiminta asiakkaan puolesta
Kohteisiin vaikuttaminen asiakkaan puolesta
- Neuvontaa tarjoavan organisaation suhdetoiminta
Vaikuttamistoiminnan neuvontaa tarjoavan organisaation oma suhdetoiminta

Vaikuttamistoiminnan aihe

Ilmoita vaikuttamistoiminnan aiheet yksi kerrallaan. Täytä tarvittavat tiedot. Napsauta lopuksi "Lisää aihe", ja pääset syöttämään seuraavan aiheen tiedot.

- Vaikuttamistoiminnan aihe
Kuvaile vaikuttamistoiminnan aihe
- Virallinen hanke
Virallinen valtioneuvoston säädösvalmistelu tai kehittämishanke. Katso [Säädösvalmistelu ja kehittämishankkeet valtioneuvostossa](#)

Vaikuttamistoiminnan kohteet

Lisää kohteet, joihin on vaikutettu aiheeseen liittyen napsauttamalla "Lisää kohteita". Voit poistaa lisättyjä kohteita rivin lopussa olevasta ruksista.

Lisää vaikuttamistoiminnan kohteita

Poistu tallentamatta

Lisää aihe ilmoitukselle

Tietojen julkisuus ja arkistointi

- Avoimuusrekisteriin ilmoitettavat tiedot ovat verkossa avoimesti saatavilla ja kenen tahansa tarkasteltavissa.
- Tiedot ovat avoimesti saatavilla verkkopalvelussa 10 vuoden ajan, jonka jälkeen ne arkistoidaan pysyvästi myöhempää, esimerkiksi tutkimuskäyttöä varten.

Ilmoitusvelvollisuuden päättymisen, 7 § ja 8 §

- Ilmoitusvelvollisuus voi päättyä kahdella tavalla:
  - jos vaikuttamistoiminta muuttuu pysyvästi pienimuotoiseksi
  - jos vaikuttamistoiminta ja vaikuttamistoiminnan neuvonta lakkaavat.
- Ilmoitusvelvollisen on tehtävä asiasta ilmoitus ja hoidettava ilmoituspäivään mennessä kertyneet velvoitteet, minkä jälkeen ilmoitusvelvollisuus lakkaa.

Avoimuusrekisterin valvonta

Rekisterinpitäjän tehtävät (1/3)

- Ohjaa ja neuvoo ilmoitusvelvollisia tekemään laissa säädetyt ilmoitukset
- Ylläpitää ja kehittää sähköistä rekisteriä
- Asettaa neuvottelukunnan (11 §)

Rekisterinpitäjän tehtävät (2/3)

- Tarkistaa, että rekisteröinti-ilmoituksen tehneet ilmoitusvelvolliset ovat tehneet toimintailmoituksen.
- Tarvittaessa kehottaa tekemään ilmoituksen tai lisäämään, täydentämään ja korjaamaan avoimuusrekisterin tietoja.
- Tarkistaa, että ilmoitusvelvollisen ilmoitus vaikuttamistoiminnan ja vaikuttamistoiminnan neuvonnan pysyvästä lopettamisesta tai vaikuttamistoiminnan muuttumisesta pienimuotoiseksi täyttää laissa säädetyt edellytykset.
- Selvittää ilmoitukseen liittyviä laiminlyöntiepäilyksiä.
- Kehotuksen tehostamiseksi tarkastusvirasto voi määrätä uhkasakon.

Rekisterinpitäjän tehtävät (3/3)

- Tekee vuosiraportin rekisterin toiminnasta ja valvonnasta
- Antaa vaalikausittain eduskunnalle kertomuksen rekisterin toiminnasta ja valvonnasta.

Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudet

- Laiminlyöntitapausten selvittämiseksi ilmoitusvelvollisen on salassapitosäännösten estämättä annettava valtiontaloudentarkastusviraston pyynnöstä selvitys.
- Mikäli pyydetty ilmoitusvelvollisen selvitys ei ole riittävä, valtiontalouden tarkastusvirasto voi pyytää lisäselvitystä myös vaikuttamiskohteelta.
- Tiedot selvitysten pyytämisestä ja selvitykset itsessään eivät tule osaksi avoimuusrekisteriä, vaan ne ovat viranomaisen asiakirjoja joihin sovelletaan julkisuuslakia.

Tiedoksi ilmoitusvelvollisille

Miten valmistautua avoimuusrekisterin käyttöön?

Tunnista

- mistä aiheista organisaatiossanne vaikutetaan
- keihin vaikutetaan
- mitä yhteydenpitotapoja käytetään

Suunnittele

- miten dokumentoitte vaikuttamisenne omiin järjestelmiinne
- ketkä keräävät ja ylläpitävät tietoa organisaationne vaikuttamisesta

Päätä

- keiden vastuulla avoimuusrekisterin käyttö organisaatiossanne on ja valtuuta avoimuusrekisterin käyttäjät asioimaan organisaationne nimissä (Suomi.fi)

Tahdotko tuoreet tiedot avoimuusrekisteristä?

Haluatko tuoreimmat
tiedot uudesta
avoimuusrekisteristä?

Tilaa uutiskirje

Avoimuusrekisteri
on nyt Instagramissa

@avoimuusrekisteri

avattiin jo nyt,
jotta voimme
tiedottaa, ohjeistaa
ja tukea rekisterin
tulevia käyttäjiä.

Ines Gullichsen
Ylitarkastaja
VTU

tuoreimmat
tiedot uudesta
avoimuusrekisteristä?

Tilaa uutiskirje

Tervetuloa kuulemaan,
kysymään ja keskustelemaan
avoimuusrekisteristä

Webinaarisarja

Tiesitkö, että

avoimuusrekisteriä
valmisteltiin eduskunnassa
kahden hallituskauden ajan?

Tiesitkö, että
Suomi on Pohjoismaista
ensimmäinen, joka ottaa
käyttöön avoimuusrekisterin?

Avoimuusrekisteri on jo käytössä
yhdeksässä EU:n jäsenvaltiossa. Lisäksi
EU:lla on oma avoimuusrekisterinsä.

Kiitos!

Tack!